

REPUBLIKA E SHQIPËRISË

MINISTRIA E ARSIMIT SPORTIT DHE RINISË
INSTITUTI I ZHVILLIMIT TË ARSIMIT

**PROGRAM ORIENTUES PËR TESTIMIN E KANDIDATËVE TË PROFILIT
GJUHË SHQIPE DHE LETËRSI
2019**

I. HYRJE

Ky program orientues është hartuar nga një grup pune, i ngritur në Institutin e Zhvillimit të Arsimit (IZHA), me qëllim që t'u vijë në ndihmë të gjithë kandidatëve të profilit “Gjuhë shqipe dhe letërsi”, të cilët do të marrin pjesë në testim. Ky program përfaqëson dhe përmbush, njëherazi, kurrikulën e zhvillimit të vazhdueshëm profesional të mësuesit dhe përgatitjen për testimin e formimit të përgjithshëm dhe shkencor të kandidatit.

Programi është hartuar duke iu përmbajtur kërkesave që MASR ka vendosur për kandidatët që do të testohen. Fushat kryesore, në të cilat do të testohen njohuritë, aftësitë, vlerat dhe qëndrimet e mësuesve janë:

- Dokumente zyrtare¹, të cilat kanë të bëjnë me veprimtarinë mësimore-edukative të mësuesve.
- Programe lëndore të gjuhës shqipe dhe të letërsisë për arsimin bazë dhe për arsimin e mesëm.
- Aspekte të pedagogjisë, të metodologjisë dhe të përdorimit të TIK-ut në mësimdhënien e gjuhës shqipe dhe të letërsisë.
- Aspekte të etikës dhe të komunikimit.
- Aspekte të drejtshkrimit të gjuhës shqipe.
- Përmbajtja shkencore e lëndëve “Gjuhë shqipe” në arsimin e mesëm të ulët dhe “Gjuhë shqipe dhe letërsi” në arsimin e mesëm të lartë.

¹ Është fjala për të gjitha dokumentet ligjore, urdhëresat dhe udhëzimet e MASR-së që zbatohen në shkollë, duke u përqendruar në ato të viteve të fundit.

II. QËLLIMI I PROGRAMIT

Programi orientues për testimin e kandidatëve të profilit “Gjuhë shqipe dhe letërsi” është hartuar për të mbështetur dhe për të nxitur zhvillimin profesional të tyre. Programi ka për qëllim:

- Rritjen e përgjegjshmërisë së mësuesve për zbatimin e legjislacionit arsimor e në mënyrë të veçantë të risive më të fundit të reformave arsimore.
- Zhvillimin e aftësive profesionale të kuadrit mësimdhënës, për të ndikuar drejtpërdrejt në rritjen e efektivitetit të procesit mësimor.
- Përmirësimin e aftësive në fushën pedagogjike për përzgjedhjen e modeleve në organizimin e klasës, përzgjedhjen e metodave dhe teknika mësimore, shtjellimin e koncepteve, nxitjen e diskutimeve në grup, përdorimin e teknikave të vlerësimit të nxënësve etj..
- Rritjen e përgjegjshmërisë së mësuesve për domosdoshmërinë e njohjes së koncepteve bazë dhe të ligjësisve shkencore të lëndës, si dhe të zbatimit të tyre në praktikë, në përputhje me specifikat e moshës së nxënësve dhe të klasës ku japin mësim.
- Rritjen e përgjegjshmërisë së mësuesve për njohjen dhe zbatimin e rregullave të etikës dhe të komunikimit në punën e tyre në shkollë.
- Rritjen e aftësive të mësuesve në drejtim të zbatimit me korrektesë të rregullave të drejtshkrimit të gjuhës shqipe.

III. PËRMBAJTJA E PROGRAMIT

Programi orientues për testimin e kandidatëve të profilit “Gjuhë shqipe dhe letërsi” është strukturuar sipas fushave kryesore të zhvillimit profesional, të përmendura më sipër. Për të qenë lehtësisht i përdorshëm, programi është paraqitur sipas një formati të caktuar. Sipas këtij formati, për secilën fushë prezantohen kompetencat dhe rezultatet që priten të zotërojnë mësuesi në fushën e njohurive dhe aftësive, si dhe literatura përkatëse rekomanduese që u vjen në ndihmë për zotërimin e këtyre kompetencave.

Përshkallëzimi i njohurive dhe i aftësive profesionale, të cilat lidhen me kompetencat e secilës fushë të testimit, do ta ndihmojnë kandidatin që të identifikojë nevojat e tij, si dhe për çështjet në të cilat duhet të përqendrohet.

FUSHA “DOKUMENTE ZYRTARE”

<p align="center">Kompetenca</p> <p align="center">“Zbatimi me përgjegjshmëri i kërkesave të legjislacionit dhe të dokumentacionit shkollor”</p>	<p align="center">Literatura e rekomanduar</p>
<p>Rezultatet e pritshme</p> <p>Mësuesi:</p> <ul style="list-style-type: none"> - njeh dhe analizon ligjin për sistemin arsimor parauniversitar; - zbaton legjislacionin, udhëzimet dhe rregulloret për hartimin dhe zbatimin e kurrikulës shkollore; - zbaton legjislacionin, udhëzimet dhe rregulloret për personelin e shkollës; - demonstroi zbatimin konkret të udhëzimeve të MASR- së në funksion të përmirësimit të procesit të mësimdhënie-nxënies; - zbaton etikën profesionale të mësuesit; - respekton të drejtat dhe liritë e nxënësit; - respekton detyrat, të drejtat dhe liritë e mësuesit; - zbaton rregulloret dhe udhëzimet për zhvillimin profesional të mësuesit. 	<ul style="list-style-type: none"> - Ligji nr. 69/2012 “Për sistemin arsimor parauniversitar në Republikën e Shqipërisë”, i ndryshuar. - Udhëzimi nr. 27, datë 16.08.2018 “Për vitin shkollor 2018-2019 në sistemin arsimor parauniversitar”. - Udhëzimi nr. 30, datë 12.09.2018 “Për numrin e nxënësve për klasë dhe normat e punës mësimore në institucionet e arsimit parauniversitar”. - Udhëzimi nr. 1, datë 20.01.2017 “Për funksionimin e sistemit të zhvillimit të vazhdueshëm profesional të punonjësve arsimorë”. - Udhëzimi nr. 2, datë 12.02.2015. “Për kriteret dhe procedurat e kualifikimit të mësuesve”. - Udhëzimi nr. 34, datë 11.09.2015 “Për vlerësimin e nxënësve për kurrikulën me kompetenca, në arsimin bazë”. - Udhëzimi nr. 14, datë 28.07.2016 “Për vlerësimin e nxënësve në arsimin e mesëm të lartë”. - Urdhri nr. 6, datë 10.01.2018 “Për zbatimin e nismës “Tri lëndë në gjashtë orë”.

FUSHA “PROGRAME LËNDORE”

<p align="center">Kompetenca</p> <p>“Zbatimi në mënyrë efektive i programeve të gjuhës shqipe dhe të letërsisë në shkollë”</p>	<p align="center">Literatura e rekomanduar</p>
<p>Rezultatet e pritshme</p> <p>Mësuesi:</p> <ul style="list-style-type: none"> - njeh dhe analizon programin lëndor me të gjitha kërkesat dhe rubrikat e tij; - përshtat programin lëndor në përputhje me nxënësit, veçoritë e klasës dhe të shkollës në të cilin jep mësim; - harton plane mësimore duke respektuar kërkesat e programit lëndor; - përdor me efikasitet, në dobi të prirjeve bashkëkohore, fleksibilitetin e zbatimit të programit; - gjen ose harton materiale plotësuese kurrikulare që ndihmojnë në përvetësimin e njohurive dhe të aftësive të parashikuara në program; - gjen ose harton materiale plotësuese kurrikulare që pasurojnë formimin e nxënësve dhe nxitin mendimin e pavarur dhe kritik të tyre; - harton rezultate të nxëni për tema mësimore ose grup temash, kapitujsh, në përputhje me kompetencat e programit; - analizon koherencën vertikale të kurrikulës (vazhdimësia dhe përshtatshmëria e programeve të gjuhës shqipe dhe të letërsisë); - shpjegon lidhjen program-tekst nxënësi; 	<ul style="list-style-type: none"> - Korniza kurrikulare 2014. - Kurrikula bërthamë AMU, klasat VI-IX, 2014. - Kurrikula bërthamë AML, klasat X-XII, 2016. - Programet e gjuhës shqipe në arsimin e mesëm të ulët, klasat VI-IX. - Programet e gjuhës shqipe, të letërsisë dhe të letërsisë me zgjedhje, në arsimin e mesëm të lartë, klasat X -XII.

<ul style="list-style-type: none"> - përzgjedh mjetet mësimore të nevojshme për të realizuar përmbushjen e kompetencave kyçe dhe lëndore; - siguron informacion që demonstroi lidhjen e gjuhës shqipe dhe të letërsisë me fushat dhe me shkencat e tjera, si dhe me jetën reale. 	
--	--

FUSHA “ASPEKTE TË PEDAGOGJISË, TË METODOLOGJISË DHE TË PËRDORIMIT TË TIK-UT NË MËSIMDHËNIE”	
Kompetenca I “Zotërimi i njohurive pedagogjike specifike të nevojshme dhe të mjaftueshme për mësimdhënien e gjuhës shqipe dhe të letërsisë”	Literatura e rekomanduar
Rezultatet e pritshme Mësuesi: <ul style="list-style-type: none"> - demonstroi përkushtim, motivim dhe përgjegjshmëri për profesionin e tij; - përshtat punën e tij me zhvillimin njohës, fizik, social dhe emocional të nxënësve; - demonstroi respekt, besim dhe objektivitet me nxënësit; - njeh dhe analizon teknika të ndryshme të menaxhimit të klasës; - identifikon nxënësit me nevoja të veçanta (nxënësit me aftësi të kufizuar, nxënësit me vështirësi në të nxënë dhe nxënësit e talentuar); - planifikon punën afatshkurtër dhe afatgjatë me nxënësit me nevoja të veçanta; 	<ul style="list-style-type: none"> - Korniza e vlerësimit të nxënësit, 2015. - Udhëzuesi i zhvillimit të kurrikulës në arsimin e mesëm të ulët, 2017. - Udhëzuesi i zhvillimit të kurrikulës në gjimnaz, 2016. - Udhëzuesi për kurrikulën me zgjedhje në gjimnaz, 2018. - Vlerësimi i nxënësit në arsimin e mesëm të ulët dhe në arsimin e mesëm të lartë. <i>(Material shpjegues në ndihmë të shkollave)</i>, 2018.

<ul style="list-style-type: none"> - edukon te nxënësit dashurinë dhe kërshërinë ndaj letërsisë dhe gjuhës shqipe; - motivon nxënësit duke e konsideruar motivimin, një nga çelësat e progresit të tyre; - krijon klimë të përshtatshme, motivuese dhe të kënaqshme për nxënësit; - punon me prindërit për përmirësimin e progresit të nxënësit. 	
<p>Kompetenca II</p> <p>“Përdorimi i metodave dhe i strategjive efektive në mësimdhënien e gjuhës shqipe dhe të letërsisë”</p>	<p>Literatura e rekomanduar</p>
<p>Rezultatet e pritshme</p> <p>Mësuesi:</p> <ul style="list-style-type: none"> - përzgjedh metodat dhe teknikat e përshtatshme për arritjen e rezultateve të të nxënësve; - përdor metoda e teknika që nxisin mendimin kritik e krijues të nxënësve; - planifikon orë mësimore duke u bazuar në mësimdhënien me në qendër nxënësin; - përdor metoda e teknika që ndikojnë në ndërtimin dhe zhvillimin e kompetencave kyç dhe të kompetencave lëndore; - njeh dhe zbaton gjatë procesit të të nxënësve lloje të ndryshme të vlerësimit; - vlerëson nxënësit duke u bazuar në nivelet e arritjeve; - përdor teknika dhe evidenca të ndryshme për vlerësimin e nxënësit; 	<ul style="list-style-type: none"> - Udhëzuesi i zhvillimit të kurrikulës në arsimin e mesëm të ulët, 2017. - Udhëzuesi i zhvillimit të kurrikulës në gjimnaz 2016. - Nivelet e arritjes (arsimi bazë dhe arsimi i mesëm), 2016. - Udhëzuesi për kurrikulën me zgjedhje në gjimnaz, 2018. - Vlerësimi i nxënësit në arsimin e mesëm të ulët dhe në arsimin e mesëm të lartë. (<i>Material shpjegues në ndihmë të shkollave</i>), 2018. - Udhëzuesi për zhvillimin e lëndës së gjuhës shqipe në arsimin e mesëm të ulët, 2018. - Udhëzuesi lëndor për gjuhën shqipe dhe letërsinë (material ndihmës për mësuesit e gjuhës shqipe dhe të letërsisë në arsimin e mesëm të lartë),

- ndërton një test duke zbatuar parimet e hartimit dhe të pikëzimit të një testi.	2018.
Kompetenca III “Përdorimi i teknologjisë së informacionit dhe të komunikimit për të rritur cilësinë e mësimdhënies dhe nxënies”	Literatura e rekomanduar
Rezultatet e pritshme Mësuesi: <ul style="list-style-type: none"> - prezanton materiale mësimore duke përdorur teknologji të përshtatshme si: Power Point, Excel, Word; - udhëzon nxënësit që të bëjnë prezantime gjatë orës së mësimit duke përdorur programe kompjuterike të njohura për ta; - gjen dhe përdor materiale nga Website për të pasuruar dhe perfeksionuar mësimdhënie-nxënien; - përfshin nxënësit në projekte kurrikulare lëndore apo në projekte kurrikulare të integruara, të cilat ndërthuren me kërkime, gjetje dhe përdorime materialesh nga Website të ndryshme. 	- Literaturë që ka në fokus përdorimin e TIK-ut në mësimdhënie –nxënien e gjuhës shqipe dhe të letërsisë.

FUSHA “ASPEKTE TË ETIKËS DHE TË KOMUNIKIMIT”	
Kompetenca	Literatura e rekomanduar
“Zbatimi i rregullave të etikës dhe të komunikimit si elemente të domosdoshme në të gjithë punën e mësuesit”	
Rezultatet e pritshme Mësuesi: <ul style="list-style-type: none"> - njeh rregullat e etikës dhe të sjelljes që 	<ul style="list-style-type: none"> - Kodi i etikës së mësuesve në arsimin parauniversitar. - Draft- standardet profesionale të

<p>duhen respektuar në marrëdhënie me drejtuesit e institucionit arsimor, stafin pedagogjik, nxënësit, prindërit dhe komunitetin;</p> <p>- sillet në përputhje me rregullat e etikës dhe të sjelljes në marrëdhënie me drejtuesit, stafin pedagogjik, nxënësit, prindërit dhe komunitetin gjatë punës së tij, brenda dhe jashtë institucionit arsimor.</p>	<p>mësuesit në arsimin parauniversitar, 2016.</p>
--	---

FUSHA “ASPEKTE TË DREJTSHKRIMIT TË GJUHËS SHQIPE”	
Kompetenca	Literatura e rekomanduar
<p>“Zbatimi i rregullave të drejtshkrimit të gjuhës shqipe”</p>	
<p>Rezultatet e pritshme</p> <p>Mësuesi:</p> <ul style="list-style-type: none"> - njeh rregullat e drejtshkrimit të standardit të gjuhës shqipe; - demonstroi zbatimin e rregullave të drejtshkrimit gjatë veprimtarive të ndryshme në institucionin arsimor. 	<ul style="list-style-type: none"> - Drejtshkrimi i gjuhës shqipe.

FUSHA “PËRMBAJTJA SHKENCORE E LËNDËS”	
Kompetenca	Literatura e rekomanduar
<p>“Respektimi i rigorozitetit shkencor në mësimdhënien e gjuhës shqipe dhe të letërsisë”</p>	
<p>Rezultatet e pritshme</p> <p>Mësuesi:</p> <ul style="list-style-type: none"> - analizon dhe jep gjykimet e tij për letërsinë shqipe e botërore, për periudhat dhe drejtmet letrare, si dhe për 	<ul style="list-style-type: none"> - Tekste të gjuhës shqipe, të letërsisë dhe të letërsisë me zgjedhje, për nxënësin dhe për mësuesin, si dhe materiale të tjera burimore që mbulojnë përmbajtjen lëndore për klasat 6-9 për

<p>shkrimtarët përfaqësues dhe krijimtarinë e tyre letrare;</p> <ul style="list-style-type: none"> - kupton, interpreton, analizon dhe vlerëson tekste e fragmente të ndryshme letrare dhe jo letrare; - analizon dhe vlerëson tiparet e stilit dhe të gjuhës në një tekst ose fragment; - kryen analiza të sakta nga fusha e sistemit gjuhësor të shqipes; - respekton rregullat gramatikore, drejtshkrimore dhe të pikësimit; - mbledh informacion të saktë e bindës për nxënësit e tij rreth vlerave përdoruese të gjuhës dhe të letërsisë në shkencat tjera dhe në jetën e përditshme. 	<p>arsimin e mesëm të ulët, si dhe për klasat 10 - 12 për arsimin e mesëm të lartë.</p>
---	---